

Jákobův zápas

Rožnov, Střítež, 16.9.2012

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Gn 32, 23 - 33

Text: Gn 32, 27b *Jákob však odvětil: "Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš."*

Jákob je velice rozporuplnou postavou v Bibli. Nevíme dobře, co si máme o něm myslet. Podvedl svého otce a oklamal svého bratra - ne nadarmo se jmenoval Jákob - tedy „úskočný“. A přitom na druhé straně byl jedním z vážených praotců Izraelského lidu. Od jeho dob nesou Izraelci právě Jákobovo druhé jméno - Izrael. Starý zákon však Jákoba nijak neidealizuje. Vykresluje ho jako zcela hříšného člověka. A přesto s ním Bůh učinil veliké věci. V té hříšnosti je nám Jákob naprosto podobný. Jde jen o to, aby i s námi Bůh činil velké věci, tak jako s Jákobem. Bůh totiž učinil s Jákobem velkou proměnu. Z úskočného a lstivého Jákoba se stal statečný, odvážný muž, který dosáhl velkého Božího požehnání.

Jákob, to je vzor člověka, který usiluje o to, aby mu Bůh žehnal. Po celý život jej držela nezdolná touha po Božím požehnání. Dokonce se uchýlil ke lsti, aby si vynutil požehnání na svém otci Izákovi. To samozřejmě nebylo správné. A tak se mu dostalo lekce u strýce Lábana. Tam musel za požehnání dvacet let tvrdě pracovat. Naučil se tomu, že Bůh není automat na požehnání, ale že musíme o něj stát a o něj i zápasit. Byla to dobrá průprava na zápas, který Jákoba teprve čekal - zápas se samotným Bohem u potoka Jabok.

Čteme: „A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok. Vzal je a převedl je přes potok se vším, co měl.“ Je třeba si představit hluboký úval, jímž potok protékal a uvědomíme si, jak byla taková noční akce svízelná. Hlavně to však znamenalo, že si tím Jákob uzavírá cestu k ústupu. Byl to tedy krok víry, víry v Boží pomoc. O Boží pomoc je však třeba prosit a usilovat o ni. To Jákob už věděl. A tak převedl lid a sám zůstal poslední, protože bylo třeba vybojovat ještě poslední zápas. Zápas o Hospodinovo požehnání.

Čteme: „Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka.“ Celý Jákobův zápas je zahalen do noční temnoty. I pro nás zůstává zahalen závojem tajemství. Biblické vyprávění však není určeno k nějaké historické rekonstrukci. Vezměme ten příběh tak jak je, protože nám ukazuje základní duchovní pravdy. O co v tom zápase vlastně jde? Bůh se jakoby staví Jákobovi do cesty a stává se mu v tu chvíli nepřitelem. Ne však nepřitelem v pravém slova smyslu, protože chce Jákobovi požehnat a Jákob od něj požehnání očekává. Bůh chce tímto zápasem Jákoba vyzkoušet. Jako by mu chtěl dát najevo, že lest, jako snadná cesta k požehnání, není ten nejlepší způsob. Izáka i Lábana možná Jákob přelstil, ale ne Pána Boha. S ním se musí teprve poprat, poctivě utkat, s ním musí o požehnání zápasit. Chápejme ten zápas dobře. Bůh nechce Jákobovi bránit v požehnání. Bůh z celého svého srdce touží být přemožen. Touží, aby Jákob vydržel tu zkoušku až do konce. Bylo by mu líto, kdyby Jákob ten boj vzdal. Když nás Otec vychovává, jeho samého to bolí. Ale nemůže nám to ulehčit. Bůh nás vychovává k tomu, abychom je nečekali odevzdaně a pasivně, až nám z nebe spadne požehnání do klína. Bůh nás vychovává k tomu, abychom se naučili dávat najevo, že o Boží přízeň stojíme, že jsme ochotni o požehnání i zápasit. Ježíš říká: „Proste a bude vám dáno“. To není jenom ujištění o vyslyšení proseb, nýbrž je to také výzva, abychom opravdu prosili!

Ano, Boží milost se nám udílí zdarma, ale není zadarmo! I ona musela být vybojována těžkým zápasem. A jak těžký byl ten zápas, když Pán Ježíš v zahradě Getsemanské prosil svého Otce, aby odňal ten hořký kalich, který měl Boží Syn vypít! Tam se Ježíš probojoval až k té slavné větě: „Otče, ne jak já chci, ale jak ty chceš!“ To byl rovněž zápas s Bohem, s nebeským Otcem. Bratři a sestry, modlitba, to je zápas! To není, že se pomodlím, však mě to nic nestojí. Modlitba je zápas s Bohem! Nelze si lacině říci: Nač se modlit, vždyť Pán Bůh si to stejně udělá po svém. Ta Ježíšova věta: „Otče, ne jak já chci, ale jak ty chceš!“ je výsledkem přetěžkého zápasu! Bůh chce, abychom s ním zápasili. Bůh chce, abychom s ním bojovali o požehnání. Chcete-li někoho obdarovat, co vám udělá větší radost - když ten obdarovaný řekne: mě je to jedno, chceš-li mi to dát, tak dobře já to přijmu... anebo když řekne: Po tom jsem už dávno toužil, prosím tě, daruj mi to a budu ti velmi vděčný! Bůh nás jistě chce obdarovat svým požehnáním, ale taktéž se chce i po nás, abychom o jeho požehnání stáli, abychom po něm toužili, aby nám nebylo lhostejné, abychom jím nepohrdali! Proto se nám někdy stává Bůh nepřitelem. Chce, abychom s ním zápasili. Aby nám stálo za to, pro něj trpět i škodu. Buď budeme mít takovou tu lhostejnou víru, kterou jsme jen tak mimoděk zdědili po rodičích, nebo se budeme muset s Bohem poctivě poprat; poctivě se s ním ve svém životě vypořádat. Tak se ukáže, zda si Boží milosti a požehnání opravdu považujeme, zda o ně opravdu stojíme a ceníme si ho. To je smysl Jákobova zápasu o požehnání u potoka Jabok.

Boží zkouška má však u Jákoba několik stupňů. Tím prvním je samotný zápas. Už to některé lidi odradí - že musí vynaložit nějakou námahu, aby dosáhli v životě požehnání. Kdo tuto zkoušku překoná, je na dobré cestě. To vypovídá o tom, že má zájem o Boží požehnání, že se tak lehko nevzdá. Ale ta zkouška se může stupňovat. Čteme, že ten Neznámý u potoka Jabok: „Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil.“ Jako zkoušky naší víry se nám staví do cesty různé překážky. Může to být tak jakou Jákoba něco bolestivého, nejen nějaký úraz, postižení, nemoc, ale i nějaká duševní bolest či zranění. A to také ukáže, jak budeme reagovat. Zda se zápasu o Boží přízeň vzdáme, nebo zda v něm vytrváme až do konce. Bůh jistě touží, abychom v boji pokračovali. I když také ne vždy.

Někdy řekne: „Dostí máš na mé milosti“. Ale někdy nás stíhá protivenství právě proto, aby nás z něj mohl Bůh vysvobodit a mohlo se říci jako v evangeliu: tento byl „slepý, aby se na něm zjevily skutky Boží.“ Jákoba ani jeho trvalé poranění neodradilo od toho, aby usiloval získat požehnání. Kolikrát nás bolest, nemoc či nepřízeň života odradí tak, že zanevřeme na Boha a přestaneme zápasit! Jákob měl vykloubený kyčelní kloub, a přesto se nevzdával naděje na vítězství! Jákobův zápas v blízkosti potoka Jabok je tu příkladem houževnatosti a odhodlání za žádnou cenu nepustit Boha k vodě! Ap. Pavel všechny věřící povzbuzuje: „Nevíte snad, že ti, kteří běží na závodní dráze, běží sice všichni, ale jen jeden dostane cenu? Běžte tak, abyste ji získali!“ Bijte se do posledního dechu - jenom ať získáte cenu vítěze.

Ale ani Jákobovo zranění není poslední zkouškou víry. Aby Hospodin Jákoba ještě více povzbudil či spíše vyprovokoval k víře, podrobí ho další zkoušce. - Neznámý řekl: "Pust' mě, vzešla jitřenka." Nabízí mu předčasné ukončení zápasu. Rozumějte - je to zkouška. Kdyby teď Jákob slevil ze své touhy, kdyby přistoupil na ukončení zápasu, tak by možná žádné požehnání neobdržel. Ale Jákob vydrží až do konce a říká: "Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš." - To je podobný projev víry, jakou projevila pohanská žena, když ji sám Ježíš odmítal a zdráhal se uzdravit její dceru. Také tehdy zkoušel její víru. Ona tehdy řekla: "Ovšem, Pane, jenže i psi se živí z drobtů, které spadnou ze stolu jejich pánů." Nedala se odradit Ježíšovou neústupností. A její víra byla odměněna. Stejně je zkoušena i víra Jákobova. Kéž bychom i my dovedli podobně říci Bohu: "Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš."

Poslední zkouškou je otázka Neznámého. Otázal se Jákoba: "Jak se jmenuješ?" Ten odpověděl: „Jákob“. Tzn. „úskočný“. Neznámý se tak neptal proto, že by Jákoba neznal, ale poukazuje na jeho jméno. Jákob si má uvědomit, že na požehnání nemá žádný nárok. Je přece hříšný, jak o tom svědčí i jeho jméno. Svým jménem Jákob veřejně vyznává svou porušenost. Ano, je úskočný. A to se s ním táhne celý jeho život. Někdy prosíme Pána Boha o požehnání, ale přitom si s sebou stále vlečeme svoje hříchy minulosti. Naše minulost nás svazuje, takže nejsme schopni dosáhnout požehnání. Pro někoho je minulost takovou zátěží, že nedokáže mít nadějný výhled do budoucnosti. Jákobovi Bůh vlastně říká: Ty chceš požehnání? Ale vždyť ty jsi Jákob - tedy úskočný! Jak ty můžeš chtít požehnání? Jákob si musí uvědomit, že takový jaký je, nemá nárok na žádné požehnání. A tak přiznává, že je úskočný - vyznává svou hříšnost před Bohem. Teď jej Bůh dostal. Teď Neznámý zvítězil, protože vzal Jákobovi všechny argumenty z rukou. Jákob už dál nemůže zápasit o požehnání, protože nemá právo. Ani my nemáme právo na Boží požehnání.

Ale právě v této chvíli, kdy se zdá, že Jákob svůj zápas beznadějně prohrál, Neznámý řekne: "Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstál." V této chvíli se nečekaně dostává Jákobovi požehnání. Ale je z toho patrné, že se mu udílí jen z pouhé milosti. Jákob na to požehnání nemá právo. Ale Bůh mu ho z milosti dává. "Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh).“

A teď, bratři a sestry, nevíme: dostal Jákob to požehnání proto, že byl tak vytrvalý a obstál v zápase s Bohem, anebo mu Bůh požehnal z pouhé milosti? Zřejmě to bude tak, bratři a sestry - a teď se pokusím poodhalit ten závoj tmy, který celý zápas příkrýval - zřejmě to bude tak, že on ten Jákob celou dobu zápasil vlastně sám se sebou. Jistěže mu protivníka dělal onen Neznámý. Ale Jákob zápasil také sám v sobě, zápasil o svou víru, zápasil o svou vytrvalost, zápasil o své pokání. To všechno musel přemoci sám v sobě! Ten zápas byl nakonec zápasem o to, aby Jákob došel poznání své hříšnosti a nedostatečnosti a pokořil se před Bohem. A tento zápas Jákob vybojoval vítězně. K tomuto vítězství nad sebou samým jej Bůh chtěl dovést. Proto tak toužil, aby Jákob boj nevzdával. Proto novými a novými překážkami burcoval jeho víru, aby se Jákob musel poprat sám se sebou a se svou minulostí, aby musel dojít k poznání svých hranic a své nedostatečnosti. A už v tom je veliké požehnání. Kdo zvládne takovýto zápas sám v sobě, ten je požehnaný. Kdo se poctivě vypořádá se svou minulostí, kdo dokáže zápasit o požehnání třeba v nemoci, v trápení a těžkostech, tak to už samo je velkým požehnáním. Ale bez toho zápasu to zpravidla nejde!

Ty naše zápasy trvají neustále. Kdo si myslí, že už vyhrál a nepotřebuje zápasit, ten se mýlí. Jákob byl také v tomto pokušení. Myslel si: Teď jsem vyhrál, teď mi už může ten Neznámý konečně říci své jméno a zrušit všechna tajemství té noci. Také bychom rádi Boha nějak odtajnil. Proč chtěl Jákob znát jméno svého protivníka? Protože znát něčí jméno znamenalo mít nad dotyčným moc. Když znáte jméno, můžete dotyčného kdykoliv přivolat. Je to jako adresa nebo telefonní číslo. Stačí zavolat a hned přivoláte pomoc. Ale Pán Bůh ze sebe nedělá takového služebníčka, který by nám vždycky na zavolání požehnal. On dává své požehnání. Ale nerozluštíme, kdy jak a komu. Někdy ho dává nečekaně a nezaslouženě, jindy jen jako výsledek náročného zápasu. Bůh není automat na požehnání, že bychom vhodili korunu a jenom pasivně přijímali. Požehnání je nezaručený výsledek našeho zápolení se sebou samým, se svojí pohodlností, se svojí minulostí, se svojí hříšností. A pak stejně jen z Boží milosti můžeme obdržet požehnání. Ono je z milosti, ale není to laciná milost. Tak jako Jákob u potoka Jabok nebo později Ježíš v Getsemanské zahradě museli bojovat se sebou samým, aby nakonec přijali Boží vůli, i my máme zápasit, abychom Boží vůli přijali. Ale já věřím, že Boží vůli je, abychom byli požehnání, i kdybychom si měli z boje odnést nějaký ten šrám, bolest či zranění, nebo dokonce i kdyby to měl být ten boj poslední. Amen.